

SOTKA-våtmarker Grunder för anläggandet av våtmarker

Mikko Alhainen, projektchef,
Finlands viltcentral

Mål för Finlands viltcentrals projekt SOTKA-våtmarker 2023–2024

Huvudmål:

Att stödja sjöfågelbeståndens återhämtning och trygga den biologiska mångfalden.

Konkreta mål:

- Planera minst 40 högklassiga livsmiljöer för sjöfågelkullar, för vilka genomförandet sker med andra finansieringskällor.
- Främja genomförandet av enkla och förmånliga restaureringar av våtmarkslivsmiljöer.
- Åren 2020–2022 var målet att planera 60 och genomföra minst 40 livsmiljöobjekt.

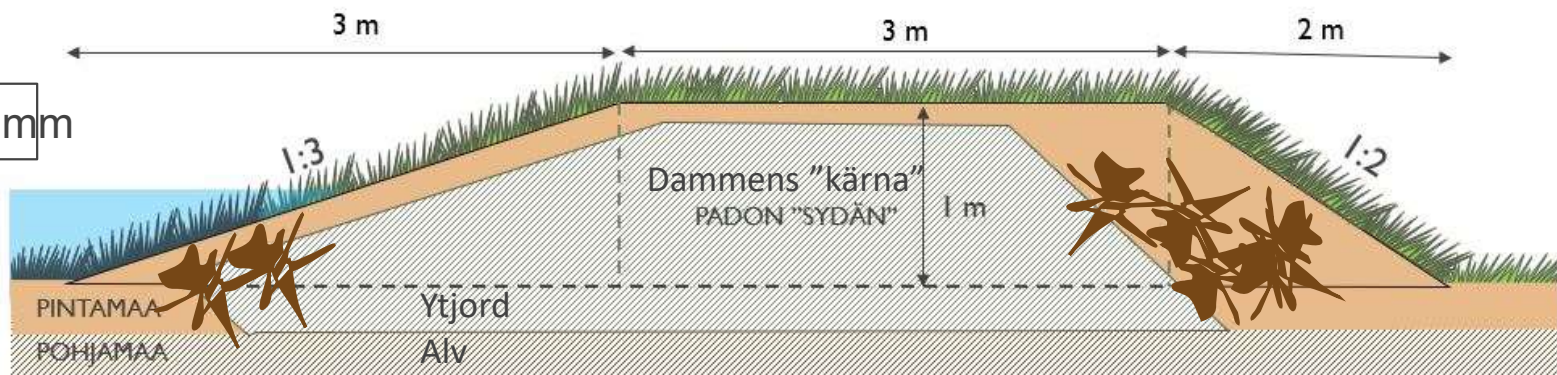
Vilken typ av våtmark är en bra livsmiljö för sjöfågelkullar?

- Näring och skydd
  - Sjöfågelungars viktigaste näringskälla är ryggradslösa organismer
  - Fåglarna tar skydd
    - I gräsmarker
    - På öar som omges av vatten
    - Landskapets öppenhet
- Minnesregel 50–50–50
  - 50 % öppet vatten
  - 50 % mosaikartad vegetation
  - Medeldjup under 50 cm
- Fiskfritt vatten

PRINCIPBILD PÅ EN DAMMVALL

- Bredd på dammvallens krön är **minst 3 m** → man kan köra med traktor och sköta slänterna maskinellt.
- Förhållandet mellan dammens höjd och bredd är minst 1:5, i exemplet 1:8 → tål vattentrycket då dammen är omsorgsfullt byggd
- Dammens kärna byggs av tätare alv och all ytjord under dammen schaktas bort → dammen ligger tätt mot det undre jordlagret
- Ytjord ovanpå dammen → färdig fröbank. Stubbar, stenar m.m. kan användas i slänterna.

5,5 m³/meter damm

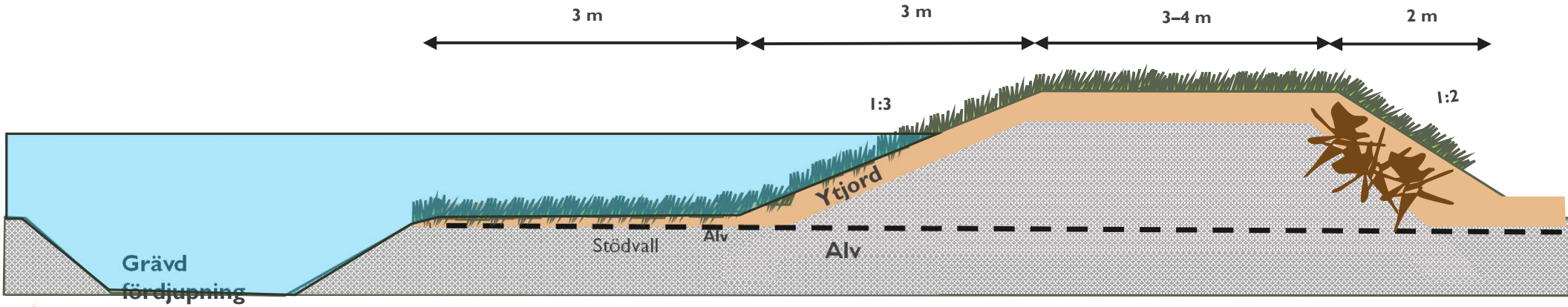

YMPÄRISTÖKESKUS
PÄÄNÖRSVUONEN

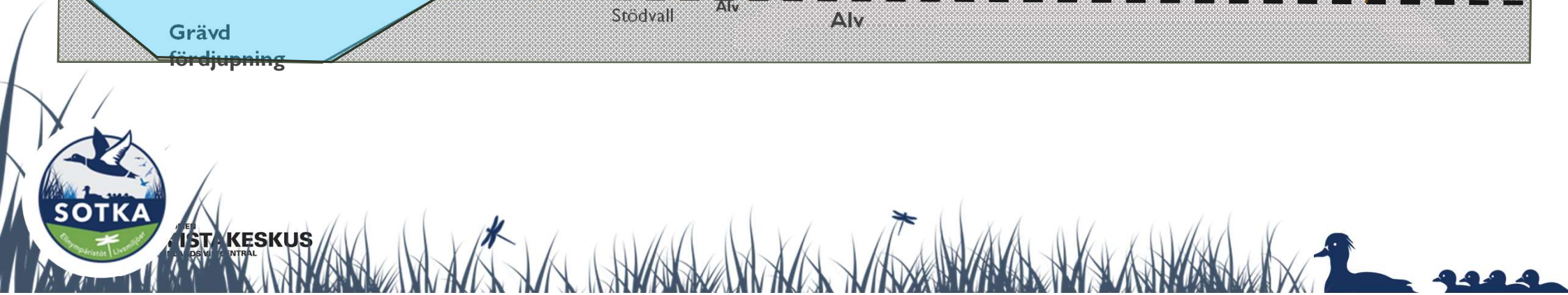

PRINCIPBILD GRÄVD FÖRDJUPNING PÅ VÅTMARKENS SIDA

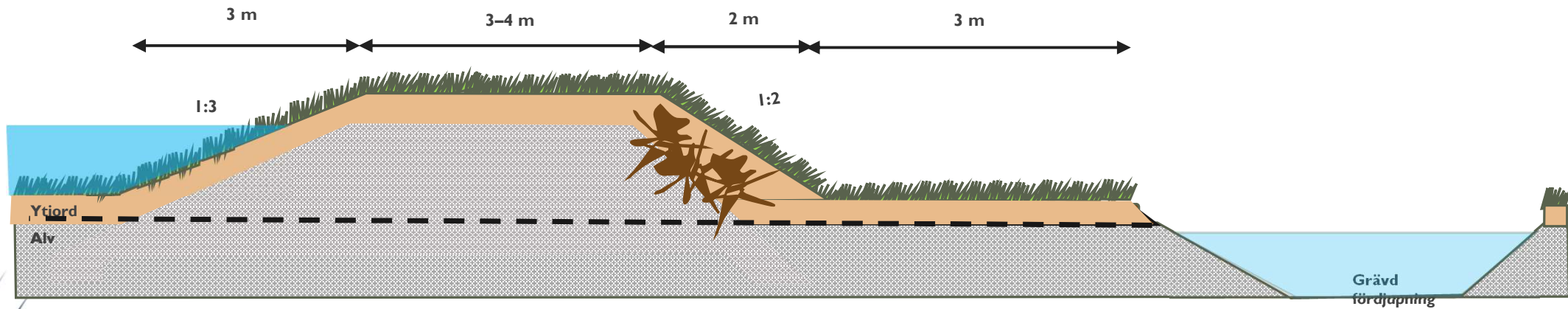
Umeå
VÄT- & SVAMPKESKUS
FÖR VÄT- & SVAMPKONTROLL

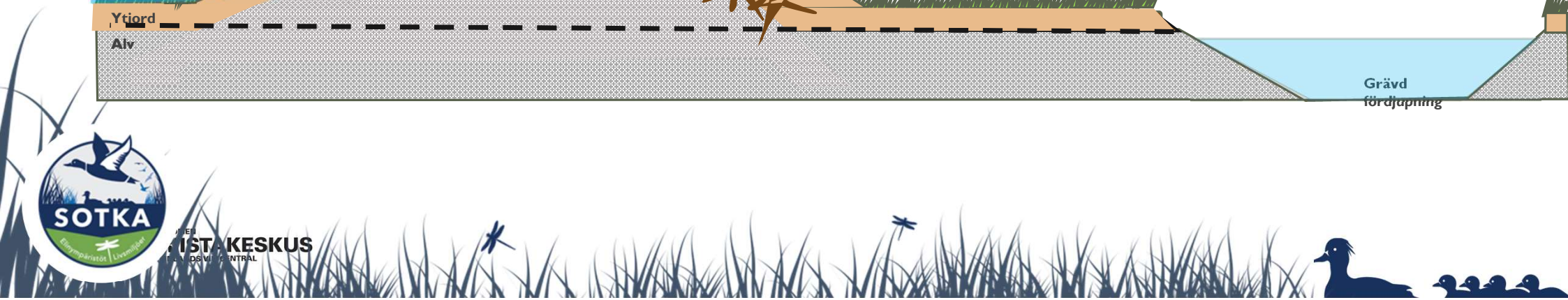

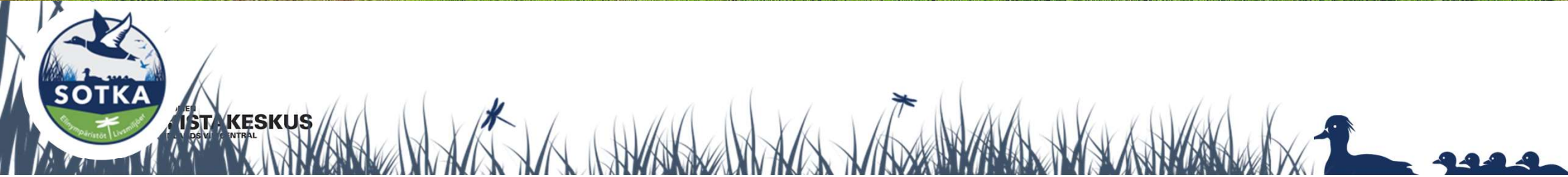
PRINCIPBILD GRÄVD FÖRDJUPNING NEDSTRÖMS OM EN VÅTMARK

Grävd fördjupning nedströms
om en våtmark

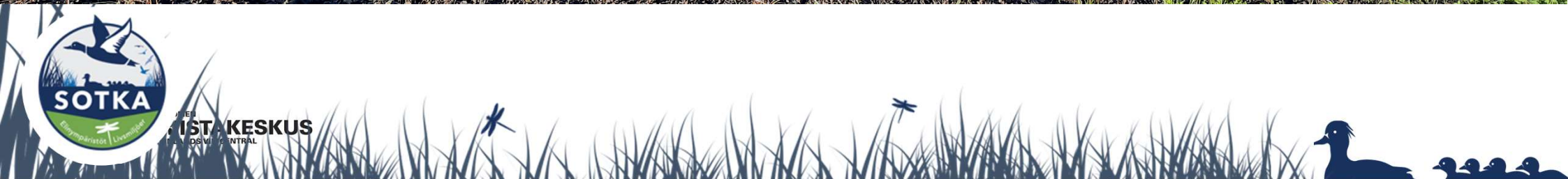

VIETNAMISKA
VÄTTERKESKUS
FÖR VÄTTERCENTRAL

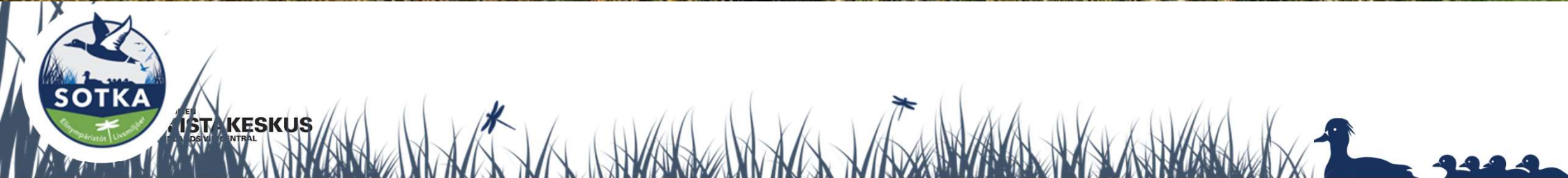

FÄRDIG LÅNGSLUTTANDE DAMMVALL

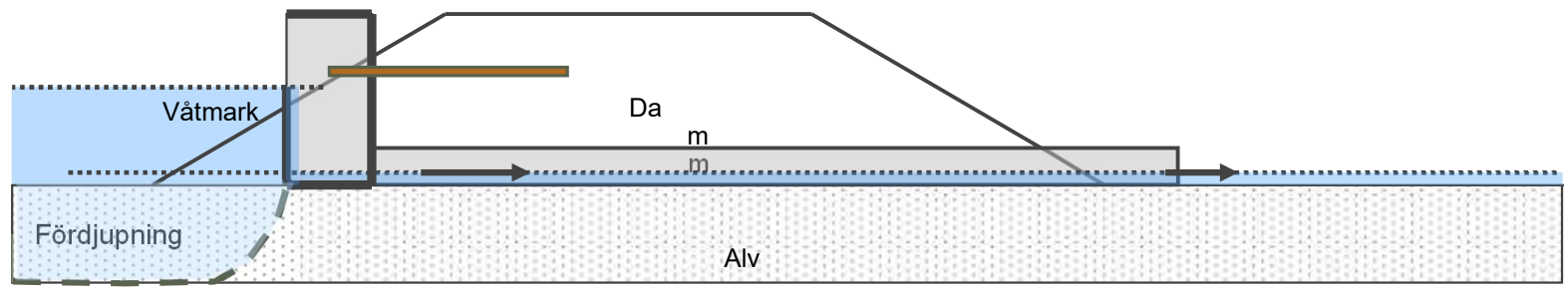

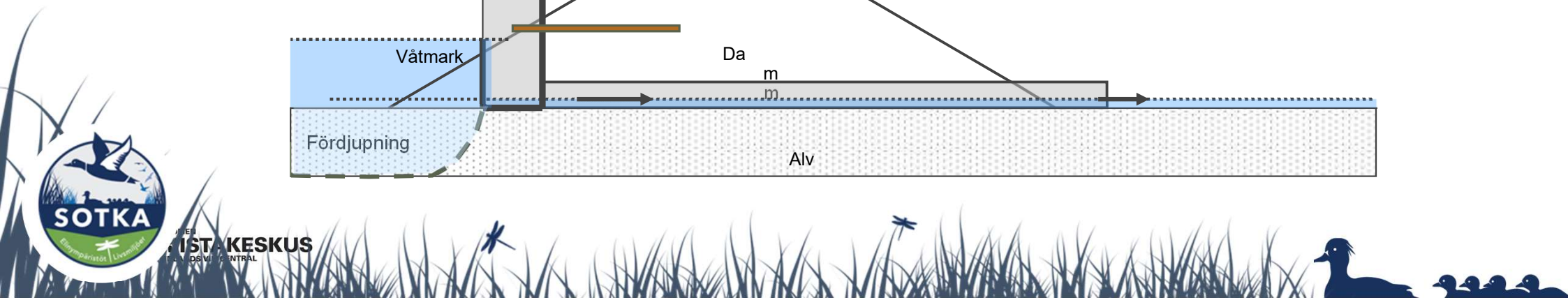

Principbild Reglerbrunn

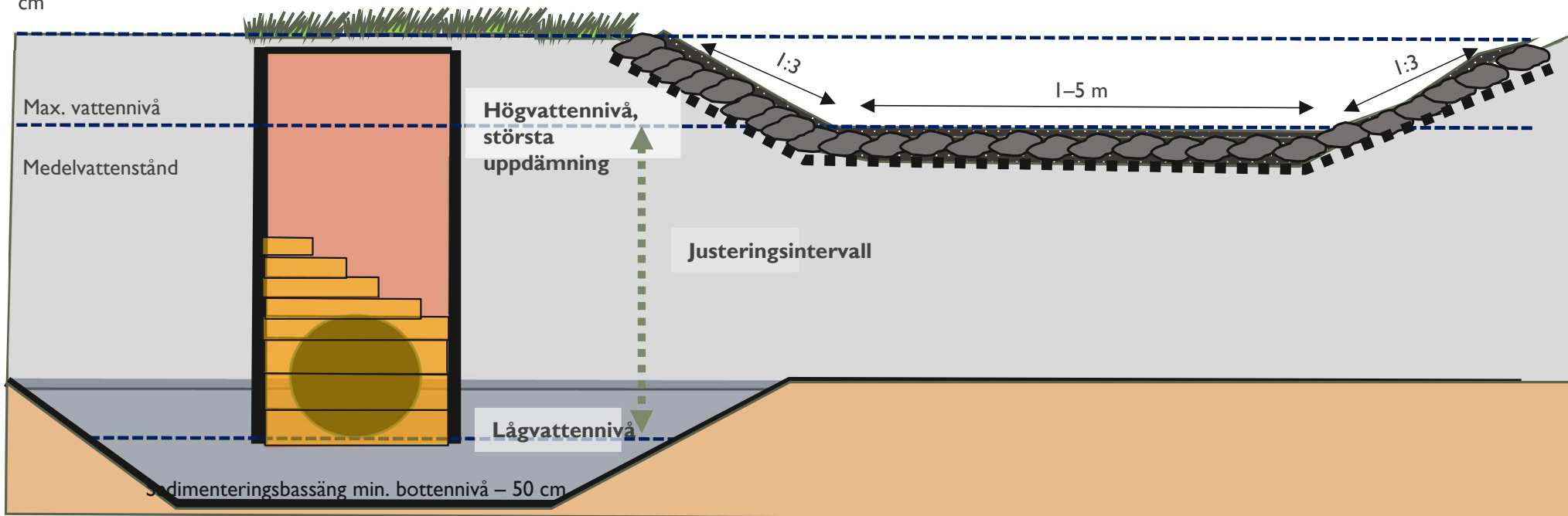

STADSKESKUS
FÖR SVART ORN CENTRAL

Principbild på vattenregleringsanordningar

Dammens krön = Högvattenfåra + 50 cm

- Planka
- Markduk
- Stenbeläggning
- Finare stenbeläggning

SOTKA KESKUS
SOTKA KESKUS

HÖGVATTENFÅRA DAMM RÖR

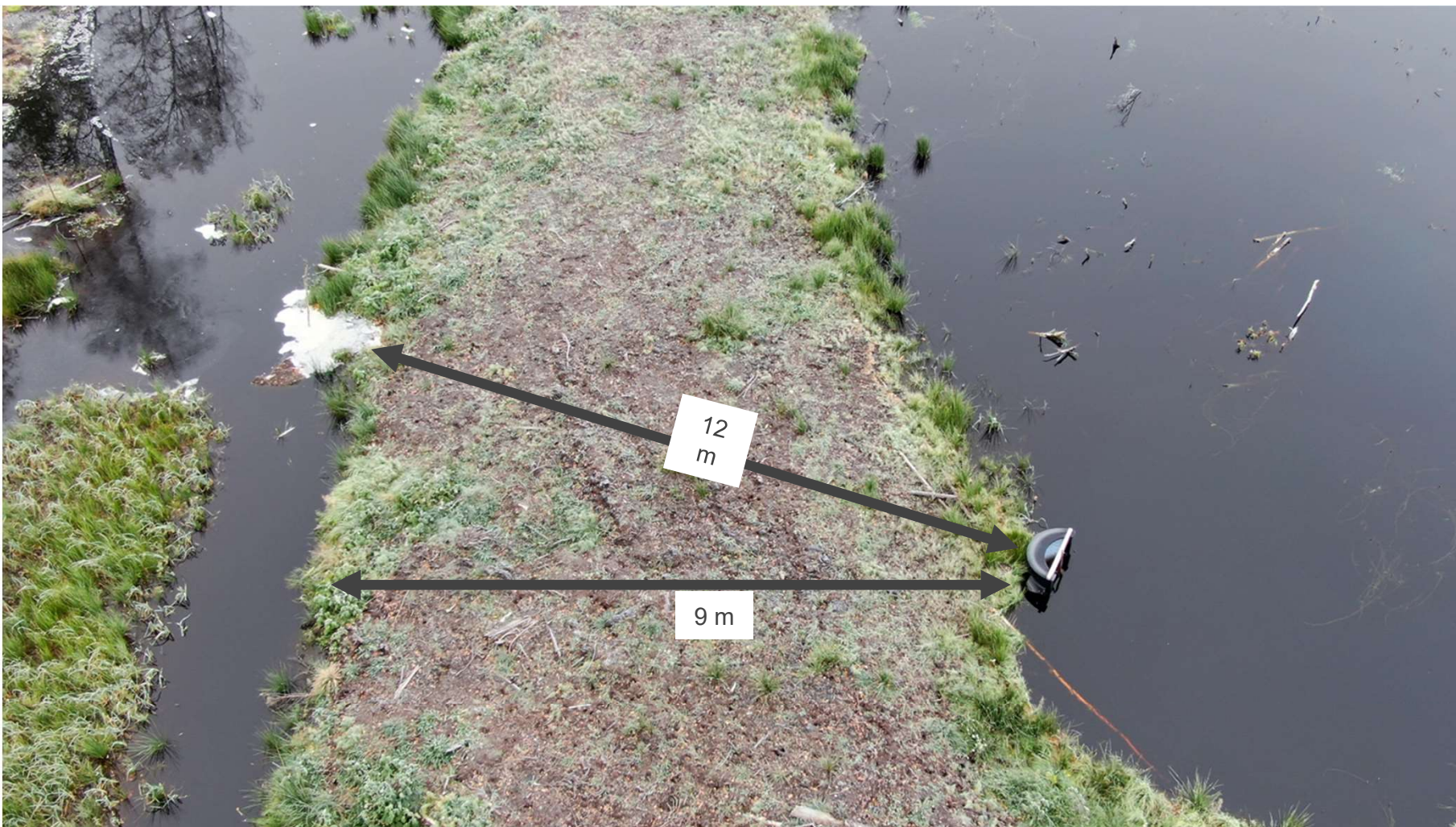
Högvattenfåra/bräddvatten

Översvämningströskeln eller -rörens nivå där
vattnet börjar strömma

Normalt vattenstånd, regleras med hjälp av en
munk

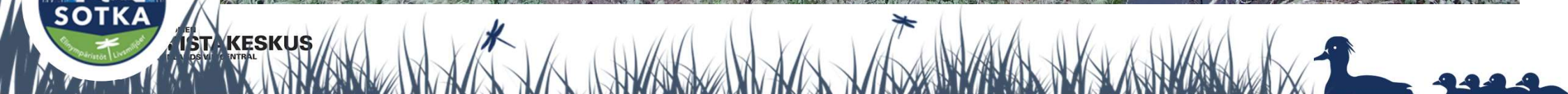
Exempel på byggande av en flödesregleringsdamm

Exempel på stenbelagd överströmningsfåra

VIETNAM
MISTAKESKUS
HANOI
DONGPHU CENTRAL

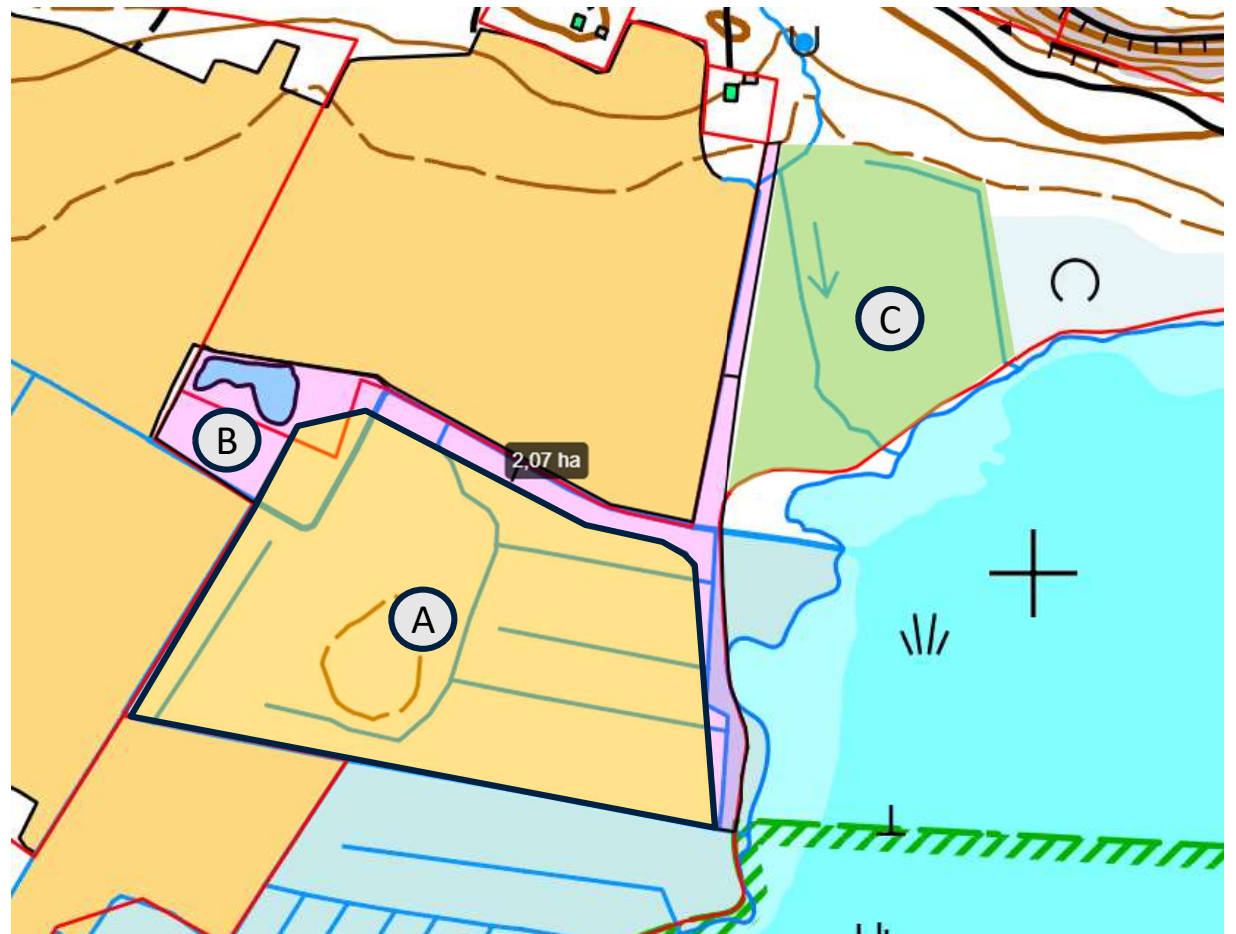

Viinikka våtmarksområden, Urjala

A:
Område som restaureras till
betesmark, inkl. avbränd areal

B:
Våtmarksområde som inrättas
med stöd för icke-produktiv
investering

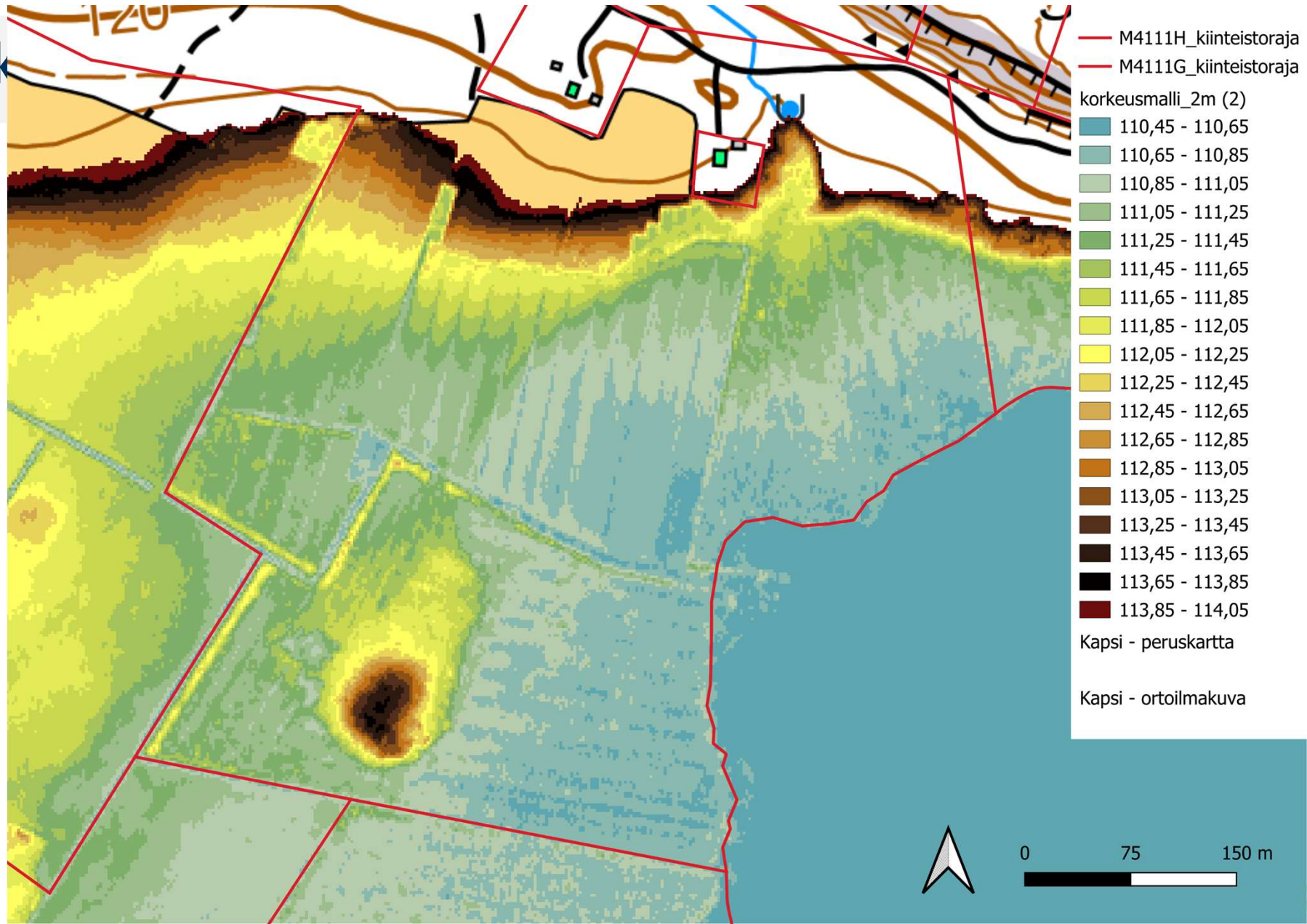
C:
Mad/betesmark som däms upp
inom ramen för projektet
SOTKA-våtmarker

 Euroopan unionin
osarahoittama

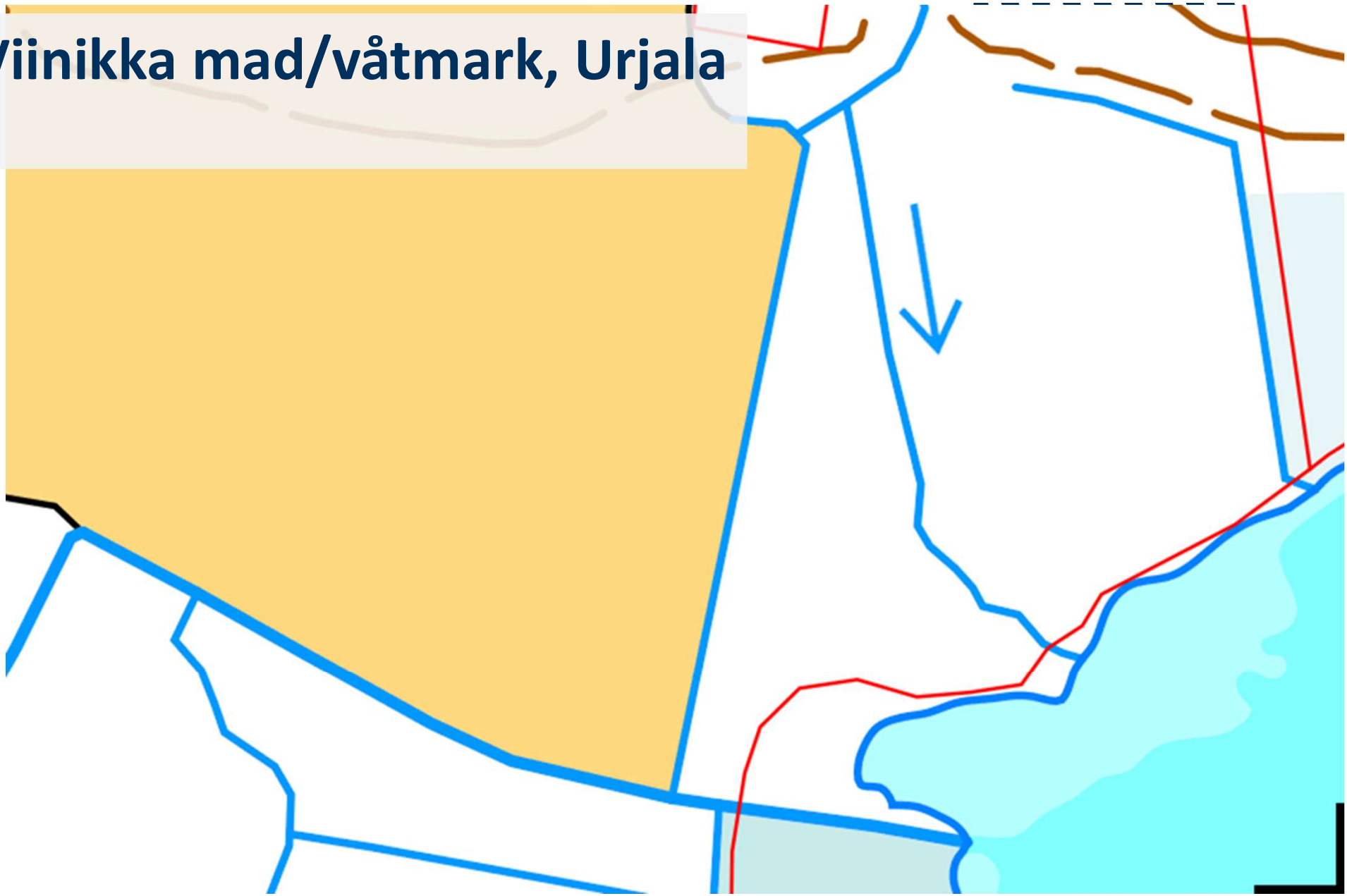

Viinik

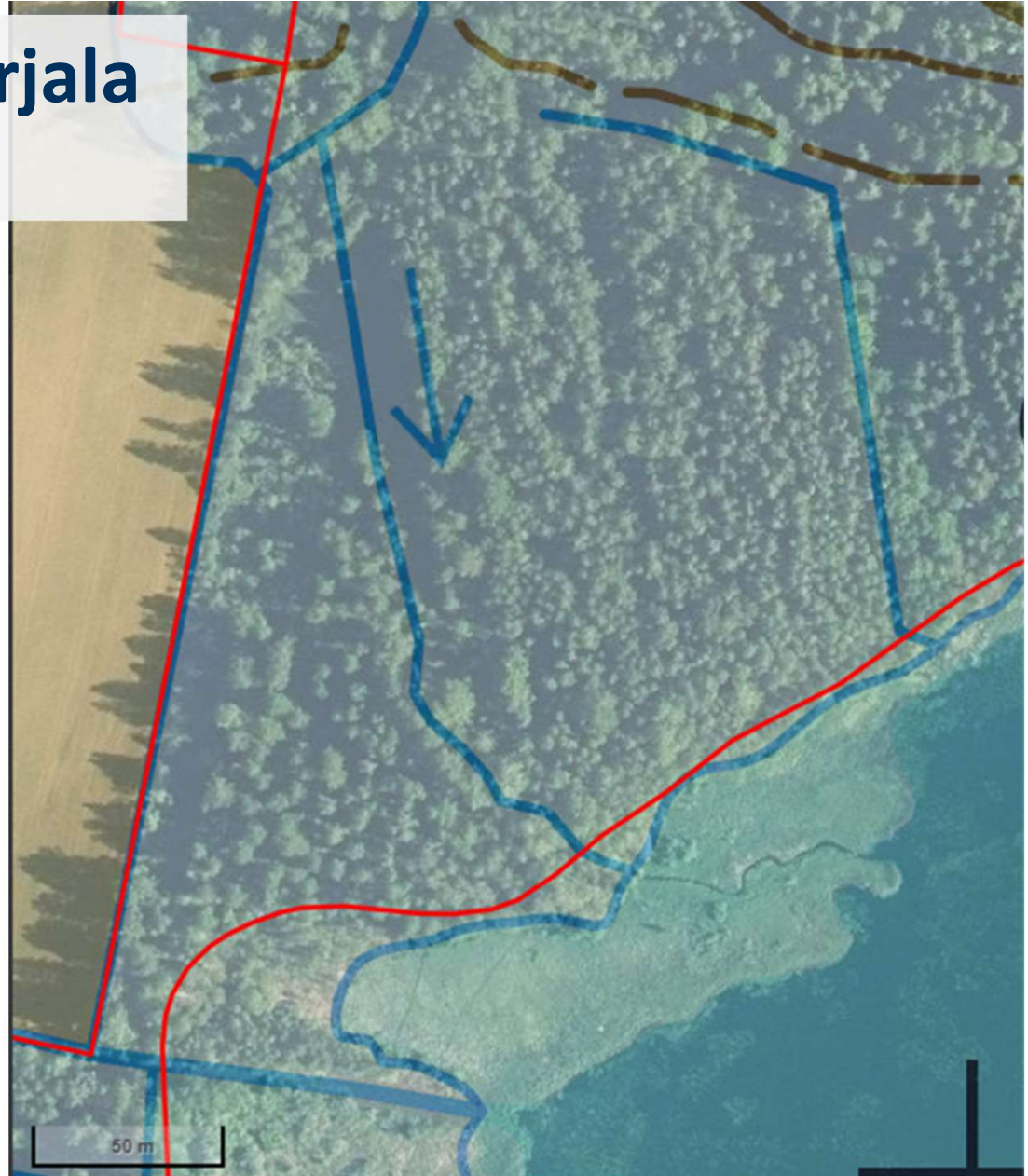

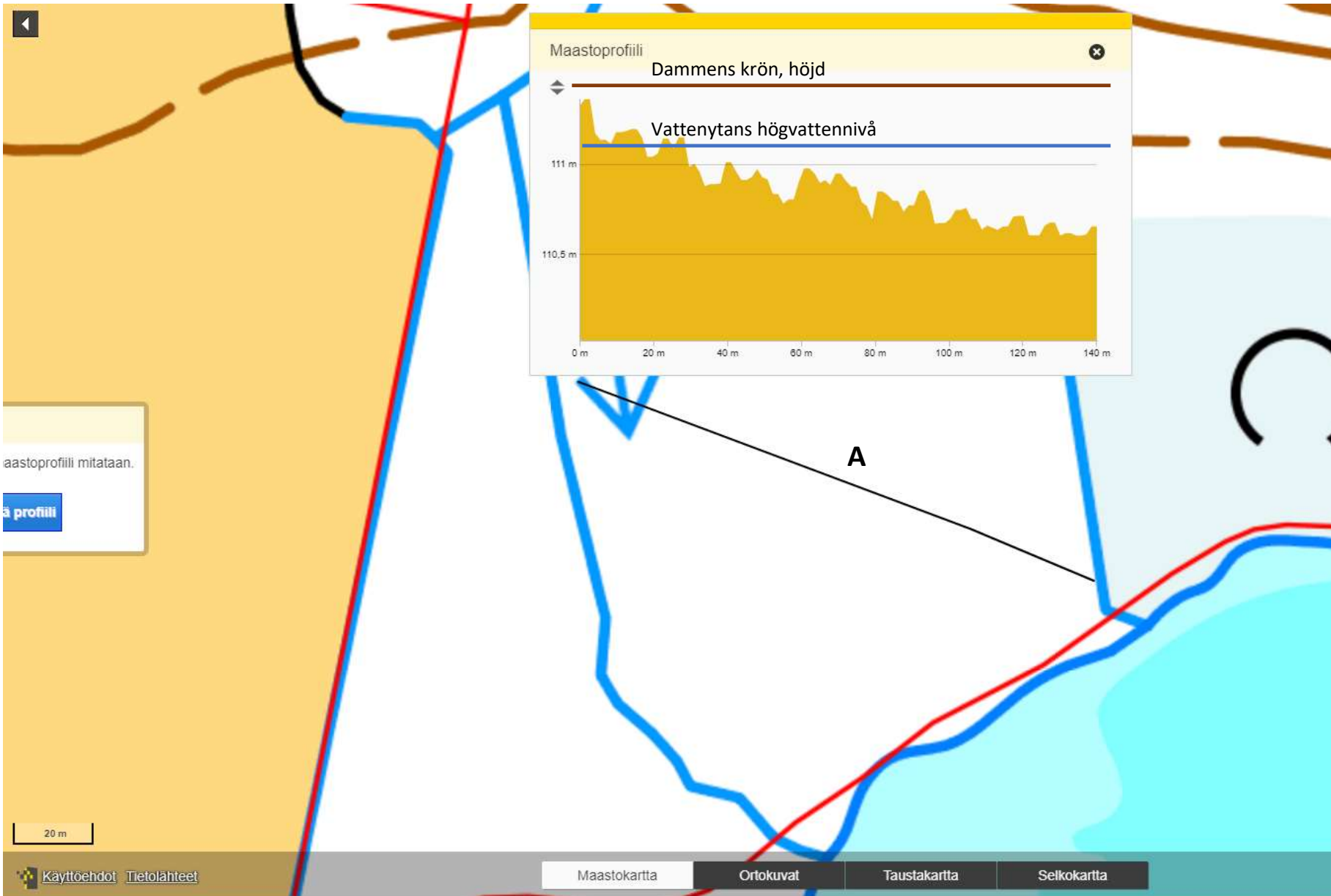

Viinikka mad/våtmark, Urjala

Viinikka mad/våtmark Urjala

Maastoprofiili mitataan.
[Lisää profiili](#)

PLANKARTA

Grundkarta + transparent flygbild

1. Damm, krönets höjd på nivån 111,6 Massans tjocklek på dammens krön max. ca 1 m.
  1. I servicevägens (9) slänt på våtmarkens sida anläggs den hårda kärnans slänt av massor som schaktats från våtmarkens sida så att ett dike bildas.
2. Grävd fördjupning efter dammassorna, djup från markytan högst ca 1 m.
3. Flödesregleringsdamm, 400 mm rör och 18 m rörledning
  1. Anläggs i områdets sydöstra hörn, där marken är stadigare för dammanläggningen. Med hjälp av anläggningen förbättras också genomströmningstiden och den grävda fördjupningen efter dammassorna kan utnyttjas som en vattenvårdskonstruktion under perioder med lågvattenföring.
  2. I flödesregleringsdammen installeras en 200 mm lucka för lågvattenföring, så att tömning kan göras kontrollerat och enkelt.
4. Högvattenfåra, stenbelagd, strömningsöppningens bredd på botten 4 m.
5. Servicevägens trumma 800 mm.
  1. Bredvid trumman byggs en grundare tröskel för katastrofsituationer, via vilken man kan styra exceptionell högvattenföring.
6. Översvämningrör 400 mm x 12 m, hjälper till att jämna ut flödet av översvämningvatten i hela området.
7. Gångbro för boskap, 400 mm x 12 m
8. Fåra via vilken vattnet strömmar till flödesregleringsdammen när vattenståndet i våtmarken är lågt.
9. Serviceväg till våtmark som anlagts som icke-produktiv investering
10. Riktgivande strandlinje vid högvattennivå.
11. Små bassänger där massa schaktas kring trummorna/som fyllning i dikesfåran
12. Gamla tegdiken fylls igen med schaktmassor från arbetet med fåran, då dessa gör det svårare för djuren att röra sig på betet.
13. Stängsel, preliminära linjer

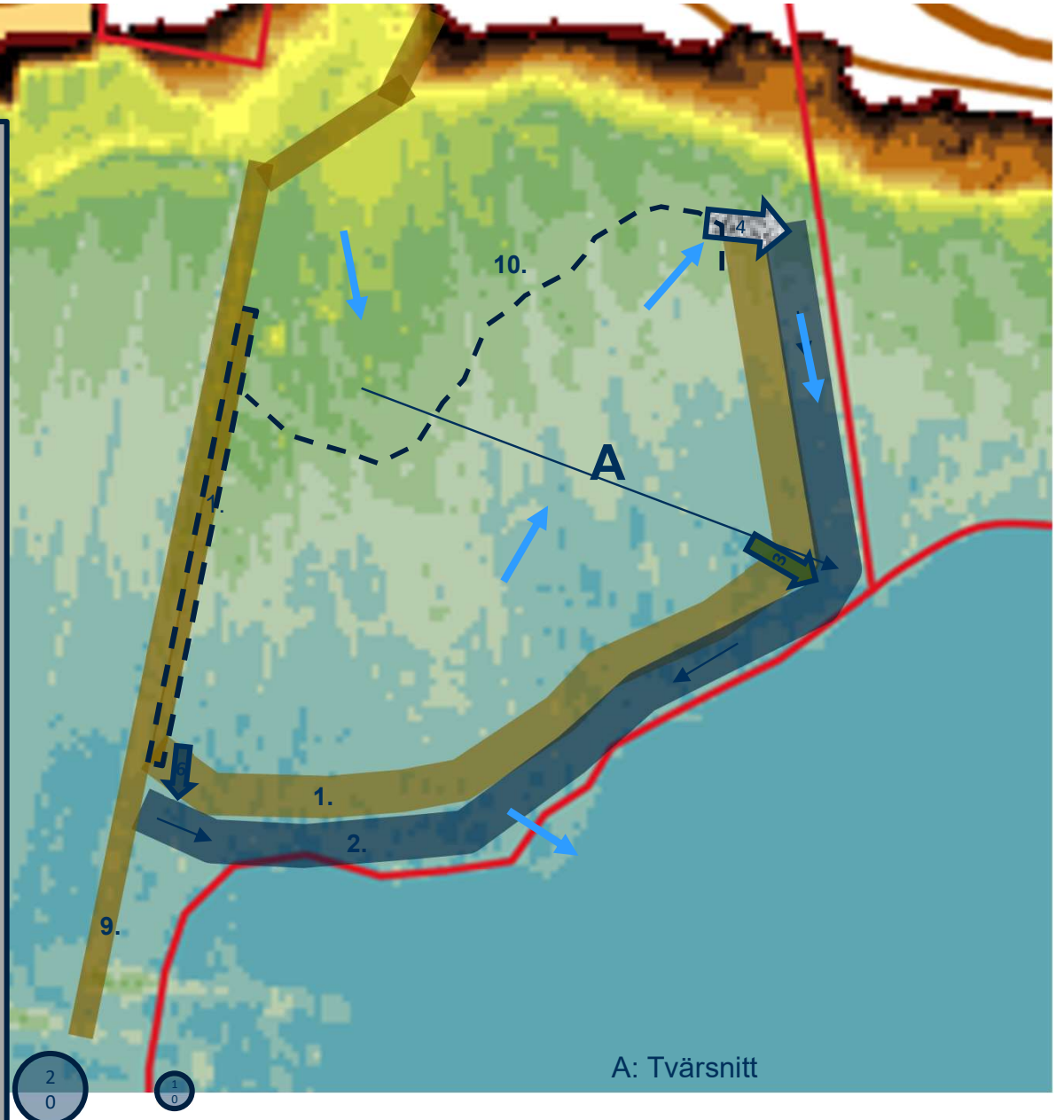

A: Tvärsnitt

PLANKARTA

Grundkarta + transparent flygbild

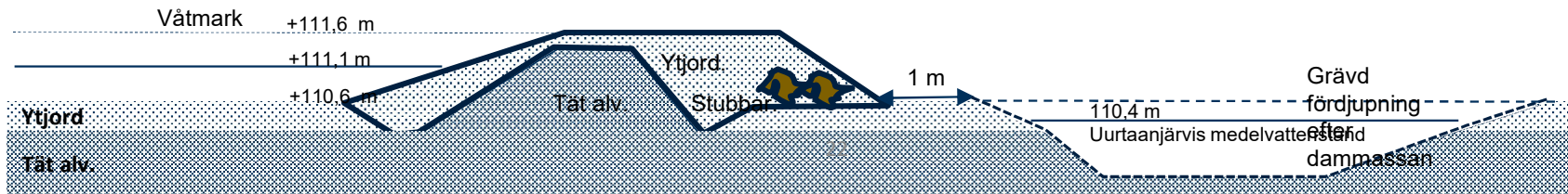
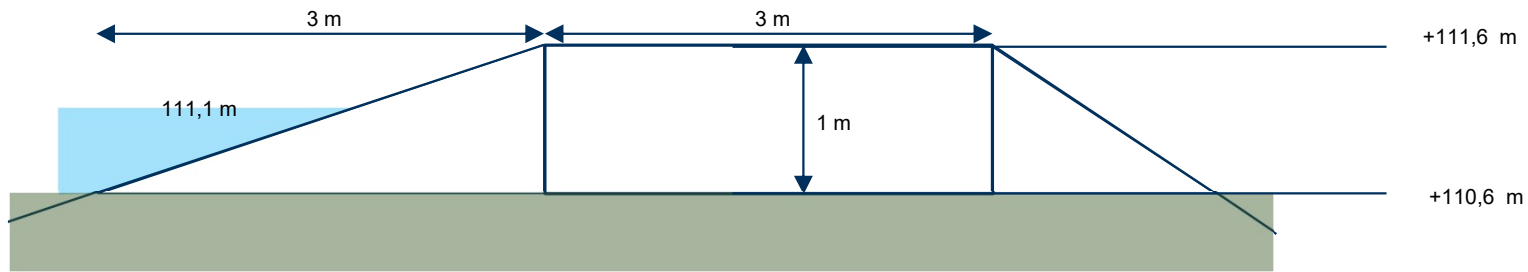
1. Damm, krönets höjd på nivån 111,6 Massans tjocklek på dammens krön max. ca 1 m.
  1. I servicevägens (9) slänt på våtmarkens sida anläggs den hårda kärnans slänt av massor som schaktats från våtmarkens sida så att ett dike bildas.
2. Grävd fördjupning efter dammassorna, djup från markytan högst ca 1 m.
3. Flödesregleringsdamm, 400 mm rör och 18 m rörledning
  1. Anläggs i områdets sydöstra hörn, där marken är stadigare för dammanläggningen. Med hjälp av anläggningen förbättras också genomströmningstiden och den grävda fördjupningen efter dammassorna kan utnyttjas som en vattenvårdskonstruktion under perioder med lågvattenföring.
  2. I flödesregleringsdammen installeras en 200 mm lucka för lågvattenföring, så att tömning kan göras kontrollerat och enkelt.
4. Högvattenfåra, stenbelagd, strömningsöppningens bredd på botten 4 m.
5. Servicevägens trumma 800 mm.
  1. Bredvid trumman byggs en grundare tröskel för katastrofsituationer, via vilken man kan styra exceptionell högvattenföring.
6. Översvämningsrör 400 mm x 12 m, hjälper till att jämna ut flödet av översvämningsvatten i hela området.
7. Gångbro för boskap, 400 mm x 12 m
8. Fåra via vilken vattnet strömmar till flödesregleringsdammen när vattenståndet i våtmarken är lågt.
9. Serviceväg till våtmark som anlagts som icke-produktiv investering
10. Riktgivande strandlinje vid högvattennivå.
11. Små bassänger där massa schaktas kring trummorna/som fyllning i dikesfåran
12. Gamla tegdiken fylls igen med schaktmassor från arbetet med fåran, då dessa gör det svårare för djuren att röra sig på betet.
13. Stängsel, preliminära linjer

Dammlösning vid Viinikka våtmark:

Krönets bredd minst 3 m → man kan köra med traktor och sköta slänterna maskinellt

Massaåtgång 5,5 m³/meter damm, om krönets höjd över markytan är 1 m.

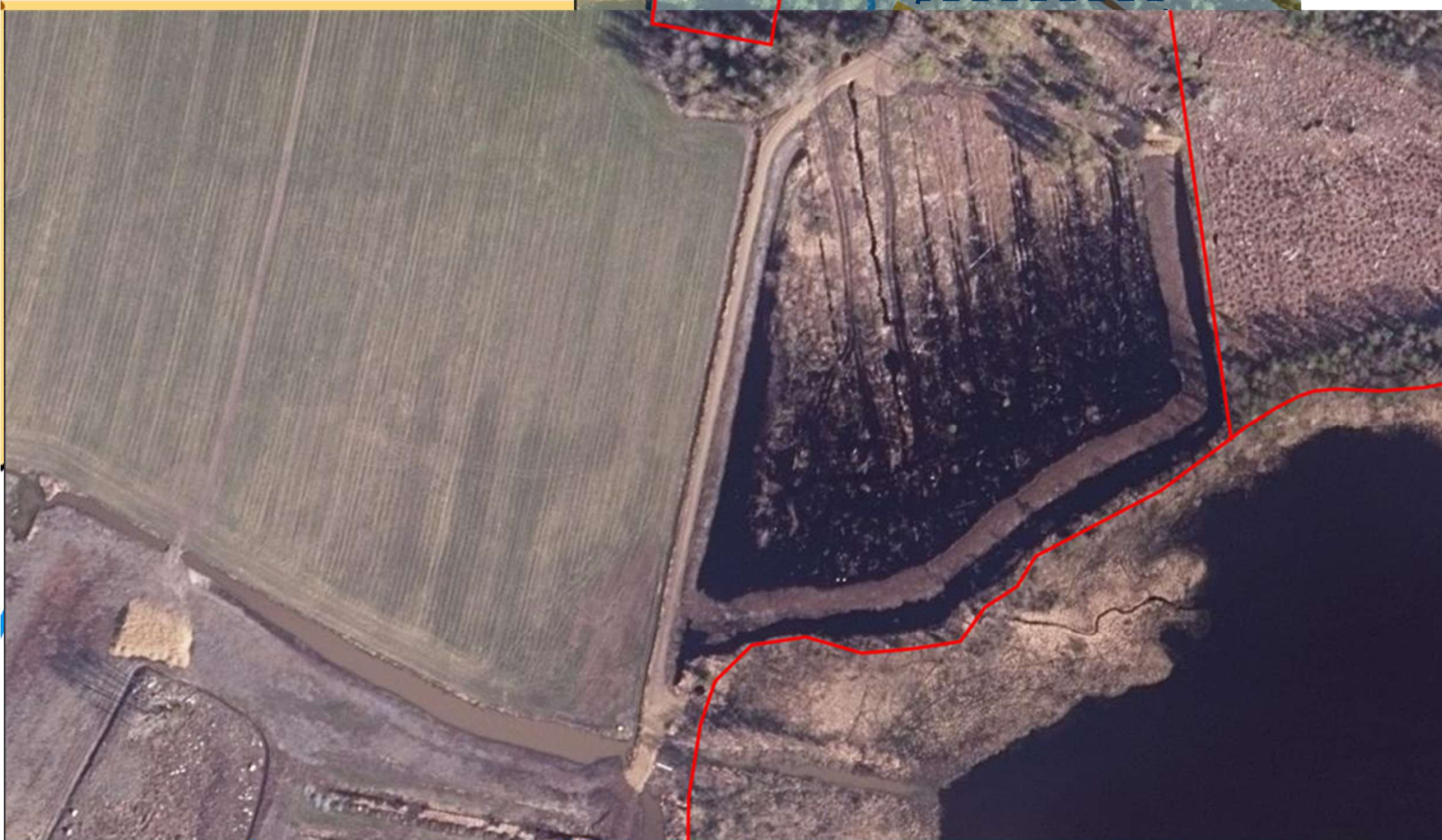

A: Tvärsnitt

A: Tvärsnitt

© Tero Salmela

Grävd våtmark

VIINIKKA grävd våtmark som anlagts som icke-produktiv investering, Utgångsläge

VIINIKKA grävd våtmark som anlagts som icke-produktiv investering PLANKARTA – uppdatering 24.1.2022

1. Udde för ledning av vatten, schaktas inte. Upptill 5 m bred, slänt 1:3
2. Fördjupning, schaktas med grävmaskin, vattendjup 0,5–1,5 m
3. Grunt 0,5 m våtmarksområde
  - Undervattensås märkt med streckad linje
4. Färdig djup bassäng
5. Bassängens 4 förlängningar samt schaktning av översvämningsplatå/breddning av dike, undervattensåsar.
6. Befintlig trumma
7. Schaktning av översvämningsplatå/breddning av dike
8. Nya brotrummor
9. Bromsning av flödet så att högvattenföring avleds till översvämningsplatån i forma av våtmark åt söder
10. Schaktning av översvämningsplatå/breddning av dike
  1. Schaktningsområdet flyttat längre bort från sjön med hänsyn till den nya fastighetsgränsen och tidigare inventerade förekomst av åkergröda
11. Utflöde till sjön via det befintliga diket. I utflödesfåran schaktas en 4 meter bred översvämningsplatå i höjd med sjöns lägsta vattenstånd.
12. Serviceväg till våtmarken och betet

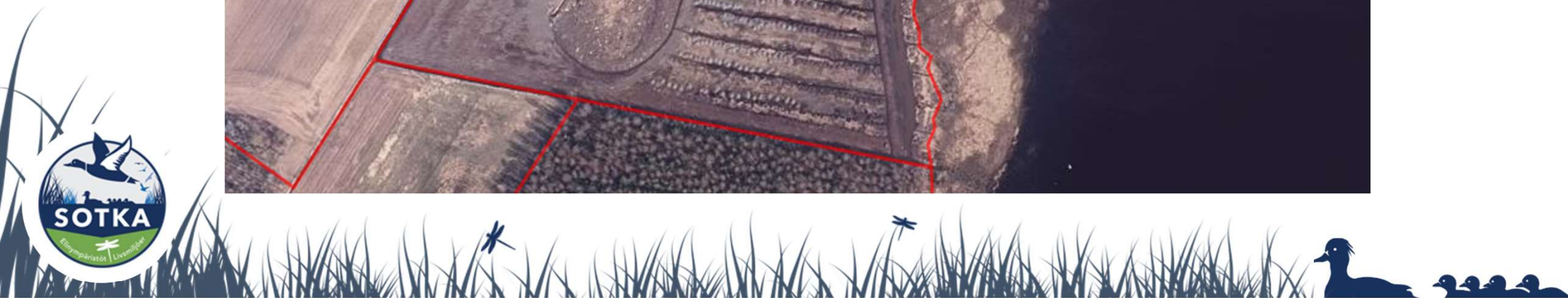

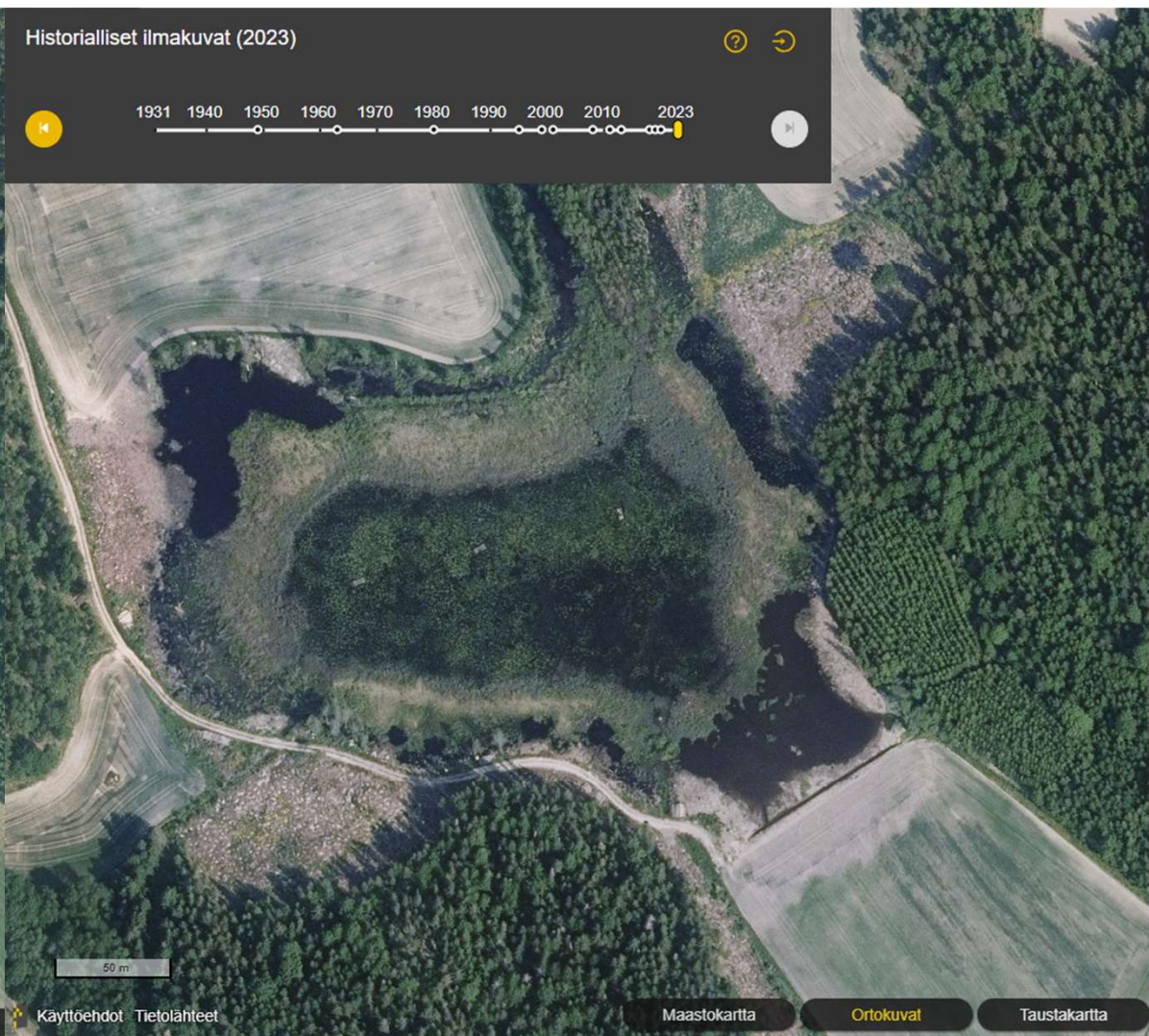
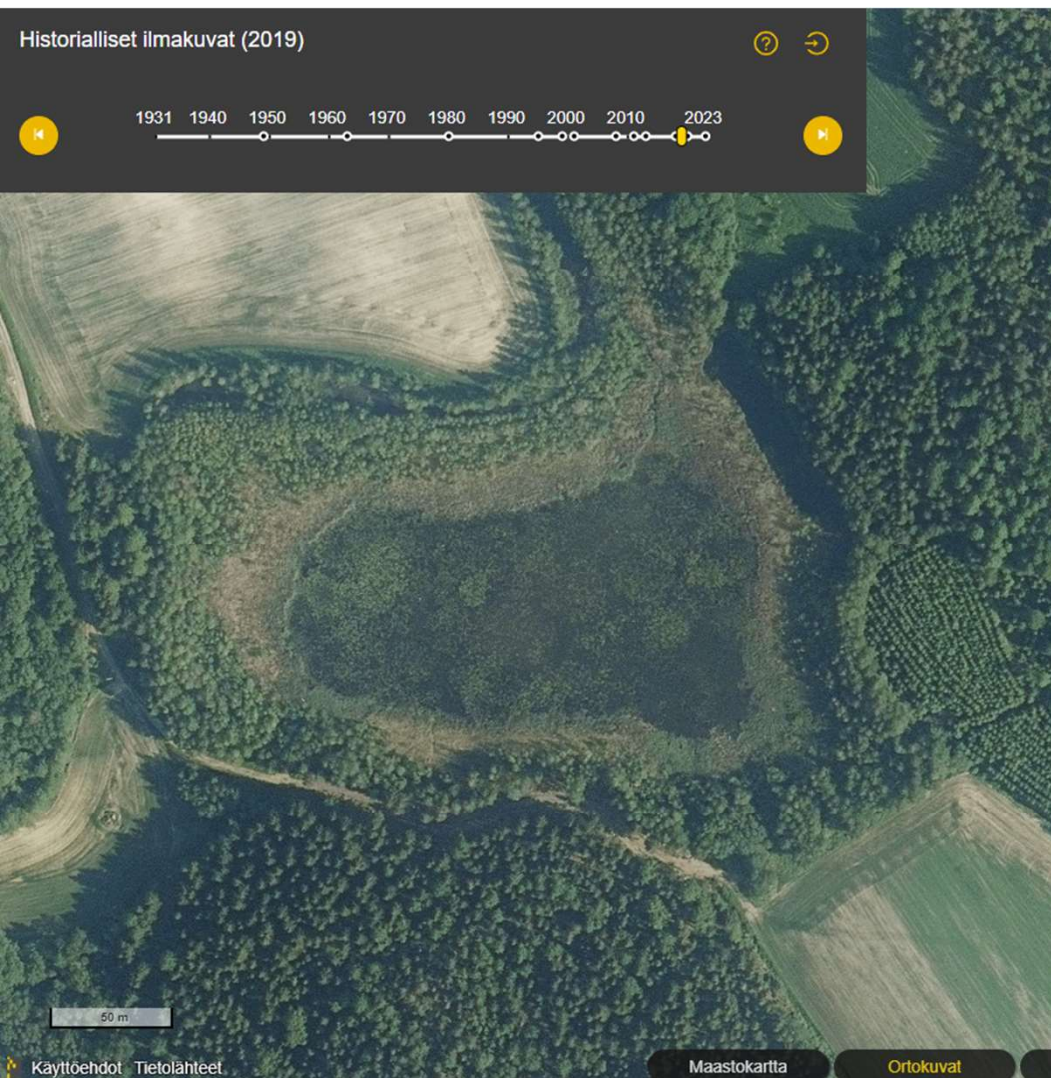
<https://www.youtube.com/watch?v=knzPRiXnKUI&t=1s>

Lahnajärvi, Kangasala

Skötsel av våtmarker

- Småviltjakt
- Underhåll av dammar och konstruktioner
- Åtgärder för att hålla strandområdena öppna
  - Slätter, röjning, bete
- Reglering/månatlig dränering av vattenståndet
- Vid behov avlägsnande av slam och eller vattenvegetation
- Inventering av sjöfåglar och rimligt dimensionerad jakt

☰ YouTube ^{FI}

- 🏠 Koti
- 📺 Shorts
- 📁 Tilaukset

Sinä >

- 👤 Kanavasi
- 🕒 Historia
- 📺 Omat videot
- 🕒 Katso myöhemmin
- ▼ Näytä lisää

Tilaukset

- 👤 Logan Lisle
- 👤 Ihtisham Official ...
- ➕ Selaa kanavia

Tutustu

- 📺 Nousussa
- 🎵 Musiikki
- 🎬 Elokuvat
- 🎮 Pelaaminen
- 🏆 Urheilu
- 🎧 Podcastit

Haku

SOTKA-kosteikot

@sotka-kosteikot · 88 tilaajaa · 27 videota

SOTKA-kosteikot-hankkeessa kunnostetaan kosteikkoja vesilintujen poikasille sopiviksi eli... >

kosteikko.fi

Tilaa

Etusivu Videot Live Soittolistat Yhteisö 🔍

Uusimmat Suositut Vanhimmat

Pienkosteikko sorsanpoikasille
407 katselukertaa · 1 kuukausi sitten

Vesijättömaan kosteikko, Hyvinkää
153 katselukertaa · 1 kuukausi sitten

Patojen ja kosteikon reuna-alueiden hoitoa
184 katselukertaa · 1 kuukausi sitten

Lahnajärven kosteikko, Kangasala
1 t. katselukertaa · 1 kuukausi sitten

Luhtikylän kosteikko, Orimattila
244 katselukertaa · 1 kuukausi sitten

Näin hoitokalastus onnistuu katiskoilla
19 t. katselukertaa · 1 kuukausi sitten

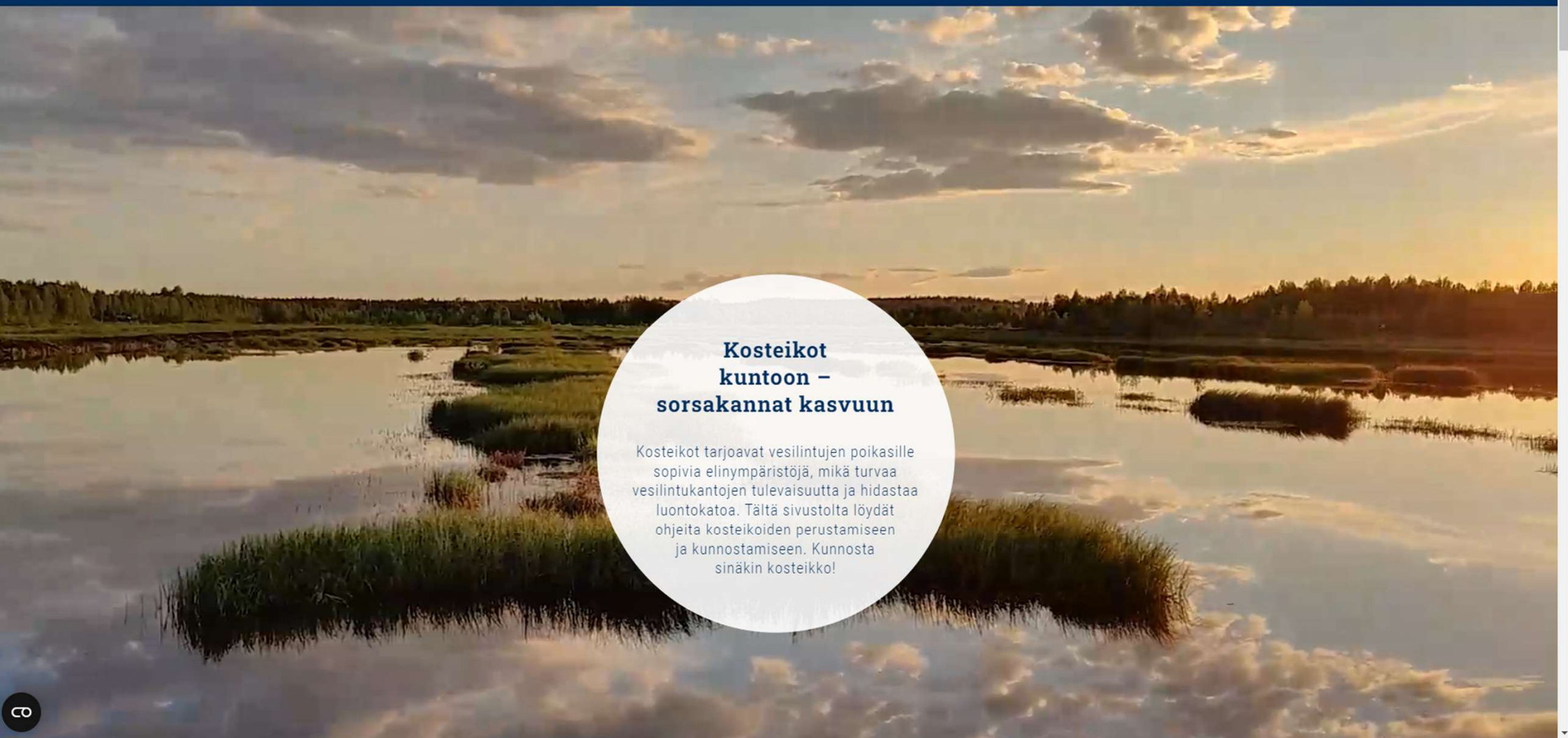

Jyrkännotkon kosteikko, Lohja
99 katselukertaa · 1 kuukausi sitten

Pääjärvi, Kauhava
79 katselukertaa · 1 kuukausi sitten

Kosteikot kuntoon – sorsakannat kasvuun

Kosteikot tarjoavat vesilintujen poikasille sopivia elinympäristöjä, mikä turvaa vesilintukantojen tulevaisuutta ja hidastaa luontokatoa. Tältä sivustolta löydät ohjeita kosteikoiden perustamiseen ja kunnostamiseen. Kunnosta sinäkin kosteikko!

KOSTEIKKO-OPAS

Mikko Alhainen, Timo Niemelä, Juha Siekkinen, Marko Svensberg, Juha Kuittinen,
Jarkko Nurmi, Henna Väyrynen, Mikko Rautiainen, Veli-Matti Väänänen, Petri Nummi,
Sanna Berndtson ja Petra Korhikoski

SOTKA-våtmarker 2020–2023 resultat totalt

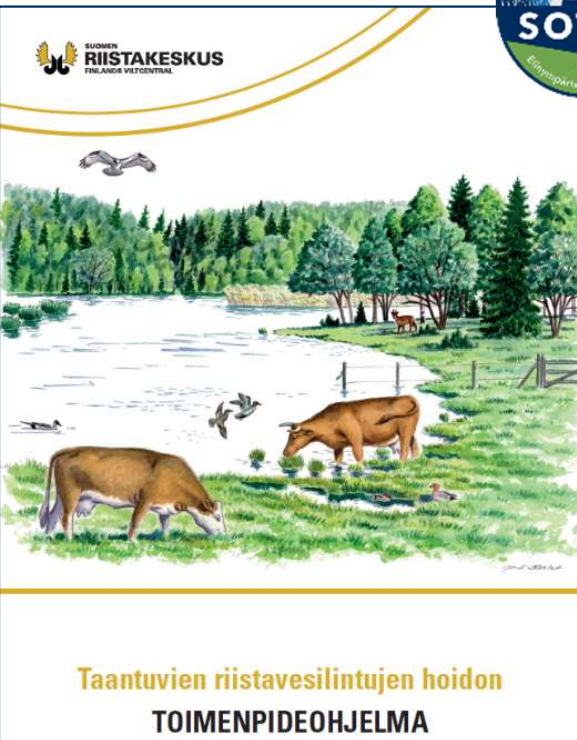
- 294 objektförslag ca 3 350 ha
- 164 terrängsyner
- 119 objekt valda till planering, ca 1 400 ha
  - Några objekt har fallit bort de senaste veckorna
- **Totalt 45 objekt har genomförts, total areal ca 655 ha**
- **År 2023 har 49 nya planeringsobjekt valts, av vilka 13 st./108 ha är klara och har anhållit om/beviljats finansiering**

TACK!

FRÅN TEORI TILL PRAKTIK

Bilderna i presentationen: Jari Peltomäki, Lauri Laitila, Elina Sorvali, Petri Jauhiainen, Holtti Hakonen, Kari Karhula, Piia Ikonen, Tero Salmela, Mikko Alhainen.